

MAAELUMINISTEERIUM

Strateegilise partnerluse ja nõuandvate kogude katseprojekti 2020-2022 tulemused, ettepanekud, jätkutegevused

Lugemisslaidid jätkuaruteludeks: 03.03.2022

Aare Kasemets *PhD*

SFO mõjude hindamise ja kaasamise nõunik
tel 62 56 132 / aare.kasemets@agri.ee / aare1skype

Pilootprojekti eesmärk on ...

analüüsida nõuandvate kogude töö kavandamise, juhtimise ning kaasamise / koosloome praktikaid ja luua töövahendid eri juhtimistasanditele, et

... suurendada osapoolte koostöö tulemuslikkust ja rahulolu [poliitikakujunduse] protsessidega.

Slaidid:

- ❖ Projekti tegevuste 2020-22 vahearuanne: mis tehtud / töös / kavas?
- ❖ Kolme sisenduuringu leiud (valik): probleemid > ettepanekud >
- ❖ Mis on aktuaalne? Kuidas edasi? Millised on võimalikud sihid 2022-23?

Projekti peamised tegevused 2020-2022 (1)

A. TEHTUD, ARUTELUD ALGAVAD ...

1. MeM-i valitsemisala nõuandvate kogude 14 põhinäitaja (õiguslik alus, eesmärk, liikmed, jm) inventuur 2021-2022

u 32-st kogust kaardistasime 20. Sisend: nõuandvate kogude koordinaatorid, MeMi *ad hoc* töörühm. 25 lk + 3 lisa = 64 lk, u 8 probleemi ja 13 ettepanekut; **töötekst jooksuks täiendamiseks**).*

2. Rakendusliku Antropoloogia Keskus & Vabaiühenduste Liit: „Maaeluministeriumi strateegilise partnerluse arendusprojekti sisenduuring“ (lõppraport, 50 lk)

Sigrid Solniku ja Keiu Talve intervjuud 10 MeM-i ja 11 partneri esindajaga. Mõtte-
mustrid. Riigikantselei rahastus. Esitlus MeM-is 23.09.2021. Ligi 23 probleemi ja
41 ettepanekut / üldsoovitust (lk 6-7; 37-43). Oleme samm-sammult töö kõrvalt
üldsoovituste täitmisega tegelenud (raporti täistekst MeM-i veebis)

* Inventuuri peamised leiud on järgnevatel slaididel. Pilootprojekti jooksvalt täiendatavad töömaterjalid on MeM-i aidas: SFO > Kaasamine > MeM-i nõuandvad kogud ja koosloome

Projekti peamised tegevused 2020-2022 (2)

B. ESIALGSED TULEMUSED ...

3. Ekspertuuring „A comparative pilot study on advisory bodies and stakeholders involvement in the ministries responsible for the agriculture, fisheries and rural development: Estonia, Denmark, Latvia, Lithuania and Slovenia. Working paper 2021“

Metoodika: u 20 Likerti jm skaalaga üldküsimuse (u 100 tunnust) ja vabavastustega ekspertküsitluse ankeet hõlmab kogude juhtimist, eesmärke, teadust, rahastust jm. u 12 ideed ja ettepanekut Eesti tarbeks (inglisekeelne töötekst, 47 lk + lisad).

C. TÖÖS / TÄIENDAMISEL / ARUTELUS ...

4. Strateegilise partnerluse ja nõuandvate kogude katseprojekti 2020-2022 kolme uuringu ettepanekute sõelumine: mida-miks-kuidas tuleks 2022.aastal tegema hakata?“ (u 19 lk, ankeet+ideed)

Ligi 31 probleemi ja 65 ettepanekut eri detailsuses MeM-i valitsemisalas sõelumiseks ja täiendamiseks. Ideepank (osa ideid järgnevates slaidides).

Projekti peamised tegevused 2020-2022 (3)

5. Kaasava juhtimise, poliitikate mõjude hindamise ja teenusdisaini tööriistapaketid (testmenüüd 2022+)“ Tööversioon, 5 lk + mõisted jm lisad: u 60 eri metoodikat, meetodit, soovitusloendit koos tugiteenuste pakkujatega (MeMi tugiteenuse pakkujatele erinevad koolitused, sh 11.03.2022 mõjude hindamine).*

6. Maaeluministeriumi partnerite päev 2.3.2022, sh teabevahetus nõuandvate kogude katseprojekti ja *kaasamise hea tava* koosloome asjus)*

D. KAVANDAMISEL / ARUTELUS

7. Katseprojekti sisenduuringute aruande ja tegevuskava 2022-2023 mustandi koostamine. Valikute kaasav arutelu (2022).*

8. Nõuandvate kogude, strat. partnerluse ja kaasamisega seotud osapoolte sotsioloogilise e-küsitluse kavandamine (2022, 2024).

*Oleme kokku leppinud, et *ad hoc* töörühma liikmed panustavad pilootprojekti 'põhiülesannete kõrvalt' (kui põhitöö on tehtud). PProjekt panustab: a) **Vabariigi Valitsuse avatud valitsemise partnerluse (AVP) tegevuskava 2020–2022** ptk 1.2. lubadus „Koosloomelise poliitikakujundamise oskuste suurendamine“; b) **MeM-i strateegiakaardid 2022** PõKa 2030 eesmärkide saavutamiseks. Vt ka **MeM-i keskne kaasamiskava 2021**, sh õigusloome tööplaani (tabel 1) ja **koostöösündmused** (tabelid 2-3): <https://www.agri.ee/et/maaeluministeriumi-valitsemisala-keskne-kaasamiskava-2021>

Kolme sisenduuringu leiud (valik)

Probleemid & ettepanekud

- A.** Maaeluministeriumi valitsemisala nõuandvate kogude 14 põhinäitaja kaardistuse ülevaade / inventuur (9 slaidi)
- B.** Rakendusliku Antropoloogia Keskus „Maaeluministeriumi strateegilise partnerluse arendusprojekti sisenduuring“ (1 slaid, sh Sigrid Solnik 23.09.2021)
- C.** „A comparative pilot study on advisory bodies and stakeholders involvement in the ministries responsible for the agriculture, fisheries and rural development: Estonia, Denmark, Latvia, Lithuania and Slovenia. Working paper“ (2 slaidi)

A. MeM-i nõuandvate kogude inventuur (1)

1) Maaeluministeriumi 20+12=32 nõuandvat kogu (1.3.2022 seis)

1. Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogu (PMAN, 28 liiget, juhib minister)
2. Kalandusnõukogu (25, juhib minister)
3. Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (PõKa 2030) juhtkomisjon (27)
4. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava 2021–27 juhtkomisjon (38)
5. Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021-27 rakenduskava ekspertkomisjon (21)
6. Eesti Maaelu Arengukava (MAK) 2014–2020 seirekomisjon (27)
7. Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 rakenduskava seirekomisjon (27)
8. Mahemajanduse tervikprogrammi 2018-21 nõukoda (u 15) > uus programm 2023-30
9. Taimekaitse nõukogu (u 20)
10. Toiduohutuse nõukoda (18 + asendusliikmed) > 2022: kestlikud toidusüsteemid jm
11. Laborite nõukoda (tuumik 7 + võrgustik)
12. Ringbiomajanduse juhtkomisjon (uus algatus, 7 liiget + võrgustik)
13. Toidusektori ekspordinõukogu (20, juhib minister) > 2022+ *ad hoc* ümarlaud
14. Põllumajandusteaduste ja teadmussiirde nõukogu (27, kujundamisel)
15. Geneetilise ressursi ja sordiaretuse nõukogu (17)
16. Teadmussiirde programmi juhtkogu ja nõukogud (17 juhtkogu liiget + nõukogud)
17. Põllumajandus- ja Toiduameti (PTA) kliendinõukoda (20)
18. Põllumajandusregistrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) klientide nõukoda (15 + 'MeMi vaatlejad')
19. Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) maaeluvõrgustiku koostöökoda (20 + võrgustikud)
20. Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) nõuandev nõukoda (u 11 + asendusliikmed)
21. Muud MeM-i nõuandvad kogud: ETKI, FADN, jõudluskontroll, maaelumuuseumid jt.; kokku 32 kogu)

MeM-i nõuandvate kogude inventuur (2)

Probleemid / arenguvõimalused >> ettepanekud (sõelal u 45)

2) MeM-i 20 nõuandva kogu inventuuri leiud (valik):

- Enamikul 20-st nõuandvast kogust puuduvad selged mõõdetavad eesmärgid (*SMART*) ehk miks-mida-kuidas peaks saavutama* >>
- Kõik PõKa 2030 suunad ei ole nõuandvate kogudega toetatud (nt keskkond, maaelu), toidusüsteemi jm teemad on killustatud. >>
- Paljud kogud on liiga suured, kaasamine ja arutelu keeruline >>
- MeM-i 20-t nõuandvat kogu juhib MeM-i 5 tippjuhti (juhtkond, sh minister), 4 keskastmejuhti ja 1 valdkonnajuht.* Ametite nelja (4) kliendikoja juhtimine on delegeeritud partneritele. >>

20 kogu inventuur ja RAK-i intervjuud näitavad muutuste vajadust

*Võrdlus: Taanis on nõuandvate kogude eesmärgid *SMART*id (sh asjakohasus, mõõdetavus) ja juhid on tihti ministeriumi osakonnajuht, ameti juht või ülikooli professor (teadlased juhivad nt vet.meditstiini, loomaheaolu jms nõukodasid). Sarnaselt Taanile ka Sloveenias tippjuhid nõuandvate kogude juhtimises otseselt ei osale.

MeM-i nõuandvate kogude inventuur (3)

3) 20 kogu töös osalevad u 115 organisatsiooni esindajad. Kogude suuruse ja juhtimisega seotud **alaprobleem**: katusorganisatsioonide ja liikmete osalemine samades kogudes. See puudutab enim EPKK-d, vähemal määral ka Taluliitu, EVEA ja Keskkonnaühenduste Koda >>

4) Esindatuse sageduse järgi on koostööpartnerite jagatud esiviisik:

I. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK): 16 nõuandvat kogu 20-st (EPKK on 9-s kogus koos liikmetega, nt Aiandusliit, Lihaveiseliit)

II. Eesti Maaülikool, sh instituudid: 15 kogu 20-st;

III. Eestimaa Talupidajate Keskliit*, KeM ning MKM: 13 kogu 20-st (*sh ETKL on 7-s kogus koos liikme Eesti Noortalunikud MTÜ-ga);

IV. Mahepõllumajanduse Koostöökogu: 10 kogu 20-st;

V. Toiduainetööstuste Liit: 9 kogu 20-st.

NB! MeM-i 20-e kogu liikmeskonnas on kokku u **55 MeM-i esindajat**

MeM-i nõuandvate kogude inventuur (4)

5) PMAN-i pädevus *Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduses* vajab ajakohastamist (§ 37 p. 6 '2004-2006 seirekom..')>>

6) Nõuandvate kogude arvu vähendamine? MeM-i 20-ne nõuandva kogu eesmärkide, õiguslike aluste, ülesannete, liikmete kattuvuse jms näitajate alusel on raske ajalooliste kaasamiskogude (PMAN, Kalandusnõukogu: tüüp A) ja strateegiate juht- ja seirekomisjonide (PõKa, ÜPP, EMKVF: tüüp B) arvu vähendamist soovitada, küll aga on võimalik eesmärkide, kompetentside jms alusel optimeerida liikmeskondi, parendada juhtimist, leida koostööpunkte, jms. >>

> kaaluda nende nõuandvate kogude funktsioonide ja tulemus-eesmärkide täpsustamist, kus arenguteemad kattuvad ja suur osa liikmesühendusi lauas on samad (töö tulemuslikkus ning ajakulu vähendamine võiks olla ühishuvi).

> eristada selgemalt poliitilise (nt PMAN) ja tehnilise (nt ÜPP seirekomisjon) tasandi aruteluteemasid ja nõuandvaid kogusid.

MeM-i nõuandvate kogude inventuur (5)

7) PõKa 2030 jt strateegiate rakendusmeetmetega seotud nõuandvate kogude valdkondlikud ülesanded on selgema fookusega (sh nt mahepõllumajandus, taimekaitse, toiduohutus, laborid, biomajandus, eksport, teadmussiire: kogude tüübid C ja D) .

Koos liikmesorganisatsioonide ekspertidega on neis potentsiaal MeM-i valdkondliku mõttekojana tegutsemiseks nii juhtkonna nõustamisel kui ka strateegilises (meedia)kommunikatsioonis.

Samas, algamas on EL-i uus poliitikatsükkel 2021/2023-2027

Millist nõuandvate kogude süsteemi me vajame 2022-2030?

Seoses PõKa 2030 üldeesmärgi ja uute suurte väljakutsetega (**nt toidusüsteemid, rohe- ja digipööre, rural proofing**) vajab analüüsi ka nende (C-D tüübi) kogude tööjaotus. Suurte teemade lõimimine, andmekaeve [sh PRIA, PTA jt] ja teadlaste kaasamine enne olulisi EL/EE poliitikavalikute arutelusid vajab koostööd, vt 7A >>

PõKa 2030 VISIOON

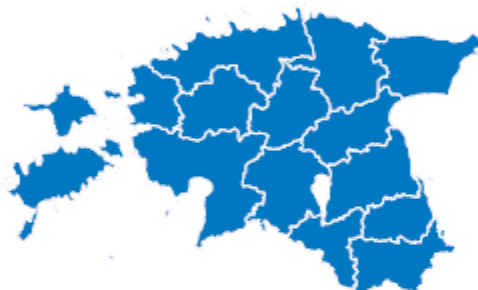
Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada

ÜLDEESMÄRK

Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud, toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised

ALAEESMÄRK

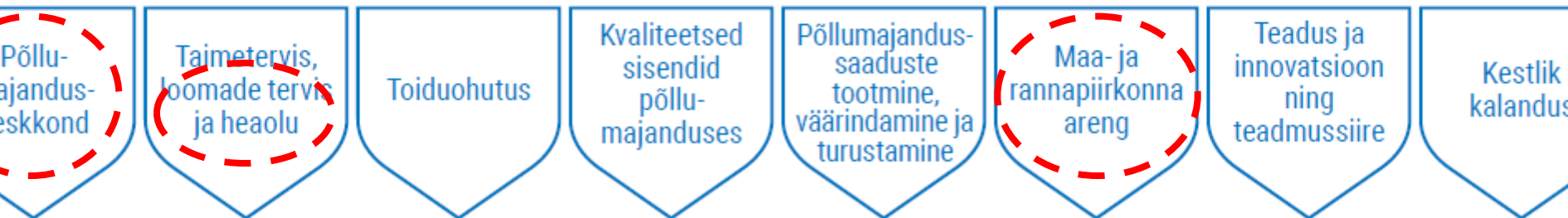
Tark ja kestlik põllumajandus, toidutootmine ja maaelu ning ohutu toit ja hoitud keskkond

ALAEESMÄRK

Kestlik kalandus, mis tagab kalandusvaldkonna konkurentsivõime ja kalavarude jätkusuutliku majandamise

Kestlikud toidusüsteemid
Tegevussuunad

Horisontaalsed arendusteemad
Biomajandus, eksport, keskkond ja maapiirkonna terviklik areng (circled in red dashed line)

MeM-i nõuandvate kogude inventuur (6)

> **7A)** Et vähendada toidusüsteemidega seotud nõuandvate kogude killustatust ja toetada toidupoliitika tervikvaadet hõlmava kogude süsteemi kujundamist, tuleks senised üksikteemadega tegelevad kogud reorganiseerida (**NB!** EL-is algas kestlikke toidusüsteemide uue õigusraamistiku loomine; esimeses ringis vaja kaasata teadlasi).

T00+SFO kolmik-idee toidupoliitika uue kaasamismudeli disainiks:

- **Teadlaste Koda:** koosneb toidusüsteemide eri tahke uurivatest teadlastest, kes annavad MeM-ile nõu maailma trendide võtmes.
- **Toidusüsteemide Huvirühmade Foorum:** ministri ja valdkonnajuhtidega kohtumiste formaat, sh ekspert-lobi (*a la* toidu-PMAN).
- **Koosloome Labor:** osapooled tulevad kokku vastavalt teemale ja üheskoos defineerivad, mis on probleemid ja millised võiks olla lahendused. Sisustame uuesti Toidupoliitika Labori! 😊

MeM-i nõuandvate kogude inventuur (7)

8) Avalik teave. 20-st nõuandvast kogust on oma veebileht MeM-i või allasutuse kodulehelt leitav 11-l, sageli on veebi raske leida, teave on aegunud, jms* > uus leht „Kaasamine ja nõuandvad kogud“

9) MeM-i nõuandvate kogude juhtimise (sh kaasamise) protsesside ja tulemuste hindamine on erandlik (nt PõKa2030 kaasamisuring). MeM-i paljude nõuandvate eesmärkide selguse, mõõdetavuse jms puudused (vt p. 1) koos juhtimise tagasihoidliku tagasisidestusega takistavad organisatsioonilise õppimise/arengu võimalusi >>

> Ettepanek: palume MeM-i nõuandvate kogude juhtidel ja nõunikel võtta veidi aega järgmise kohtumise eel / ajal ning mõelda koos liikmetega nõuandva kogu eesmärkidele ja tulemusmõõdikutele 2022-2027 (PõKa, ÜPP ja EMKVF-i uue perioodi sihid).

***Sloveenia näide:** nõuandvatel kogudel on standardne veeb, nt Loomakasvatuse nõukogu:
<https://www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/svet-za-zivinorejo/>

MeM-i nõuandvate kogude inventuur (8)

+ 10) MeM-i u 44 esindajat osaleb u 76-s teise avaliku sektori asutuse nõuandvas kogus. Seega MeMi inimeste osalusega Eesti riigi **nõuandvate kogude hulk kokku läheneb 100-le** (millele lisandub EL-i, NATO, FAO jms rahvusvahelisi kogusid:). Nõuandvad kogud on rahuaja **'töövahendid'** riigi/rahva strat. eesmärkide saavutamiseks >>

>>

Sõnum 1: ministriumide suhtlemine on mitmepoolne, mõelgem **kuidas saaks** nõuandvaid kogusid paremini rakendada PõKa 2030 visiooni levitamiseks ja PõKa mõjueesmärkide suunas liikumiseks?

Sõnum 2: lisaks teiste riigiasutuste nõukodade töös osalemise eesmärkidele (sh kas koostöö aitab kaasa PõKa 2030 eesmärkide saavutamisele?) võiks 2022.a prioriteete seades mõelda ka koostöö aja- ja kulutõhususele.

B. Maaeluministeeriumi ja strateegiliste partnerite esindajate intervjuud (RAK, 2021)*

MÕNED ÜLDISED SOOVITUSED

1. Kirjeldage ära kaasamisprotsess
2. Eesmärgistage kaasamisvormid, vaadake eesmärke üle
3. Kaasamisprotsessi välja töötamine peaks käima koosloomes
4. Kaasamisvormide ja meetodite katsetamine
5. Rohkem läbipaistvust: pidev kommunikatsioon, tagasiside
6. Juhtige rohkem ootuseid, mõlema osapoole seas

* RAK = Rakendusliku Antropoloogia Keskus & Vabaihenduste Liit: „**Maaeluministeeriumi strateegilise partnerluse arendusprojekti sisenduuring**“ (Raport, 50 lk; Sigrid Solnik ja Keiu Talve intervjuud 10 MeM-i ja 11 sidusrühma esindajaga; Riigikantselei rahastus; esitlused Riigikantselei avatud valitsemise juhtrühmas 10.9.2021 ja MeM-i konsiiliumis 23.09.2021).
>> MeM on 2021-22 samm-sammult RAK-i raporti üldsoovituste täitmisega tegelenud, sh kaasamise hea tava tööversioon ja keskne kaasamiskava on seotud mitme soovitusega.

C. „A comparative pilot study on advisory bodies and stakeholders involvement...: Denmark,... Slovenia“ (1)*

1) Nõuandvate kogude tulemuseesmärgid ja ülesanded on selged (seaduslikud alused, juhendid, kodukorrad ja veebid).

2) Ministri kinnitatud nõuandvate kogude juhid on ametite juhid, ülikooli professorid ja tuntud valdkonnaekspertid. Minister ja tema tiim on nõuannete adressaat.

3) Kogude liikmekandidaatide kvalifikatsiooni arvestamine: nt veterinaaria, toiduohutuse jms valdkondade nõuandvates kodades osalemise üks eeldus on eriharidus/teaduskraad.

**„A comparative pilot study on advisory bodies and stakeholders involvement in the ministries responsible for the agriculture, fisheries and rural development: Estonia, Denmark, Latvia, Lithuania and Slovenia. Working paper“ (47 lk, töötekst on MeM-i kodulehel)*

„A comparative pilot study on advisory bodies and stakeholders involvement...: Denmark,... Slovenia“ (2)

- 4) Nõuandvate kogude liikmetel on reeglina seadusest tulenev tegevuse tähtaeg (3-5 aastane mandaat; liikmete rotatsioon sõltub nõuandva kogu valdkonnast jm).**
- 5) Sageli minister määrab partnerorganisatsioonidelt tulnud ettepanekute alusel nõuandva kogu liikmed, kes valivad ise juhid.** Taanis on läbiv ka soolise võrdõiguslikkuse ja huvide konflikti vältimise põhimõte.
- 6) Nõuandvate kogude liikmed saavad osaleda päevakavade kujundamises ning teha ka omal algatusel ettepanekuid ja raporteid (ekspertide autonoomia printsiibi hoidmine).**

Vahekokkuvõte

Arutelu vajavaid väljakutseid, ideid ja ettepanekuid on koos Taani, Sloveenia, Läti ja Leedu näidetega kogunenud palju.

Kaks üldistust:

1) MeM-i nõuandvad kogud on erinevad ja 'ühe mõõdupuuga' läheneda ei saa. Kõik 31 süsteemi-probleemi ja kõik 64 ettepanekut ei puuduta kõiki kogusid. Eesti, Taani, Leedu, Läti ja Sloveenia ministriumide ekspertide võrdlevuuringus testisime mh nõuandvate kogude strateegilisi eesmärke, funktsioone ja rolle (kokku u 24, OECD 2017). MeM-i u 32 nõuandva kogu eesmärgid, õiguslik alus, funktsioonid, teabevõrgustik jm vajab analüüsi: liigume ettepanekutega edasi konkreetsete nõuandvate kogu kaupa.

2) MeM-i nõuandvate kogude ja kaasamise süsteem vajab sügavamat sissevaadet ning korrastamist, sest viimase 2-3 aastaga on poliitiline ja majanduslik kontekst oluliselt muutunud, sh uued teemad nt rohepööre, F2F, toidusüsteemid; kiirenev, killustunud infoühiskond 'kasvatab konflikte ja riikalikke probleeme'; Eesti 2035 ja PõKa 2030 vajavad täpsustamist.

Kuidas edasi?

- Aeg jm ressursid on piiratud: kaalume partnerite päeval ja MeM-i juhtkonna strateegiapäeval, **milliseid tulemuseesmärke on vaja seada ja mis tulemused jõuab 2022.a lõpuks ära tuua?**
- Sisenduuringutest nopitud **probleemide ja ettepanekute sõelumine jätkub põhitöö kõrvalt**. Üks üldküsimusi MeM-i nõuandvate kogude juhtide ees on „**Millist nõuandvate kogude ja kaasamise süsteemi me vajame 2022-2030?**“
- **MeM-i strateegilise partnerluse ja nõuandvate kogude süsteemi muutuste juhtimise tegevuskava kujundamine** (märts – aprill 2022, aruteluseminar novembris 2023)

Fookusteemad ja jätkutegevused 2022-2023

- **Kestlikud toidusüsteemid.** MeM-i nõuandvate kogude (32) süsteemi parendamist on kavas alustada EL-i uue kestlike toidussüsteemide õigusliku algatusega (2021) seotud nõuandvatest kogudest (sh projekti '*Kestliku toidusüsteemi poliitikakujunduse koosloometalgud 2022*' ideekavand).
- **Agroökoloogia ja roheleppe-poliitikaga seotud nõuandvad kogud?**
- **Maaelu arenguga seotud nõuandvad kogud?** (sh kõigi poliiticate maaelumõjude hindamine / *rural proofing*).

Jätkutegevused (töös / kavandamisel) 1

1) MeM-i strateegilise partnerluse, kaasamise ja nõuandvate kogudega seotud veebilehtede info analüüs ja uuendamine.

Avalehelt linkiva uuendatud veebilehe tööpealkiri on „**Kaasamine ja nõuandvad kogud**“ ja struktuurikavand praegu järgmine:

- a) Kaasamise põhimõtted ja tööriistad (sh 1 lk koostöö hea tava; link mõjude hindamisega, tööriistad jm);
- b) Nõuandvad kogud (sh katseprojekti materjalid);
- c) Partnerite päev ja nõupäevad (link MESi pikk.ee nõupäevadega);
- d) Kohtumised huvirühmadega (lobitegevuse andmekogu);
- e) Keskne kaasamiskava (3 osa, sh õigusloome tööplaani);
- f) Räägi kaasa, sh Koostamisel (ÜPP, EMKVF jm arengukavad) ning EL asjade jm konsultatsioonid (ristlingid kaasamiskavaga).

Jätkutegevused 2-3

2) Maaeluministeriumi ja strateegiliste partnerite kaasamise hea tava koosloome (1 lk, arutame MeM-i partnerite päeva järel, kuidas tööversiooni koosloomega edasi minna).

3) Strateegilise partnerluse ja kaasamise kvaliteedi parendustegevuste teaduspõhiseks juhtimiseks korraldab MeM koostöös partneritega iga 2-3 aasta järel nõuandvate kogude, strateegilise partnerluse ja kaasamisega seotud osapoolte sotsioloogilise uuringu (e-küsitlus, sh rahulolu-uuring ja ettepanekute kogumine).

Püüame uuringu kontseptsiooni, metoodika ja ankeedi tööversiooni kokku leppida 2022.a sügiseks. Maaelu arengut mõjutavate eri ministeeriumide võrreldavuse huvides on vaja metoodikaalast koostööd Riigikantselei jt teiste asutustega.

Jätkutegevused 4

4) Kaasamisprojekt „Kestliku toidusüsteemi poliitikakujunduse koosloometalgud 2022“ koostöös Riigikantselei jt partneritega.*

Eesmärk: kujundada partneritega kestlike toidusüsteemide poliitika uus kaasamise ja nõuandvate kogude mudel/süsteem, et katsetada kaasava juhtimise ja koosloome tööriistu ning olla paremini valmis EL-i kestlike toidusüsteemide poliitikakujunduses osalemiseks. Projekt aitab Eestis kaasa toidupoliitika alase teadlikkuse tõusule ja poliitika eesmärkide legitimeerimisele. Ühtlasi taotleme muutustega seotud nõuandvate kogude koostöö tulemuslikkuse ja osapoolte rahulolu kasvu 2022-2026.

* Katseprojekti e-aidas on toidupoliitika nõuandvate kogude uue süsteemi ehituseks **kolme-rattalise kaasamismudeli idee**: 1) **Teadlaste Koda** toidusüsteemi eri osi uurivatest teadlastest (25+ teadusala / 'klubi' agroökoloogiast ja veterinaariast kuni tarbijate neuropsühholoogiani); 2) **Huvirühmade Foorum**, kus teavitatakse, konsulteeritakse, tehakse poliitikasoovitusi, *lobby*; 3) **Koosloome Labor**, kus osapooled kogunevad vastavalt teemale ja koos sõnastavad, millised on probleemid ja võimalikud lahendused.

* Arutame projekti ideekavandit Riigikantselei hindamiskomisjoniga 04.03; planeeritav kestus u 9 kuud.

P.S. taustinfoks: kõik 2021-2022 tööd, v.a Riigikantselei rahastatud RAK-i sisenduuring (S.Solnik 2021), on tehtud MeM-is muude tööülesannete kõrvalt samm-sammult. Vajame 'koosloomehüppeks' lisajõudu.

Jätkutegevused 5

5) Maaeluministeriumi strateegilise partnerluse ja nõuandvate kogude katseprojekti(de) koondaruande koostamine (sh tulemuste kirjeldamine ja esitlemine riigiasutustele jt strat. partnerietele).

Jooksvalt valmivad eelviidatud **tööd lähevad pärast keeleteoimetust „Kaasamise ja nõuandvate kogude“ kodulehele** (valmib märtsis). Tervikliku analüütilise aruande koostamine lükkub sügisesse, sest 'võtame pardale' MeM-i partnerite päeva (02.03.) ja strateegiapäeva (11.03) kokkulepped ning uue jätkuprojekti (vt 4).

Koondaruande aruteluseminar on kavandatud novembrisse, kui on laekunud ka kestliku toidusüsteemi kaasamisprojekti (vt 4) esmased tulemused.

Aruanne on osa **VValitsuse avatud valitsemise partnerluse tegevuskavast 2020-2022**, sh ideed teiste ministeeriumide nõuandvate kogude analüüsiks.

P.S. Piisava etteteatamise korral on võimalik kokkuleppel senistest uurimistöõde tulemustest lühemaid slaidiettekanedeid teha nii eesti kui inglise keeles.

LISA _ Metoodilised küsimused ja mõisted

A. RAK-i intervjuude sisenduring näitab, et mõisted ja kaasamise meetodid (= 'tööriistad') vajavad ühisarutelusid*

B. Nõuandvate kogude eesmärkide ja tüüpide liigitus vajab arutelu (20 analüüsitud ja 12 muud nõuandvat kogu):

1-2 'vanad' kaasamise üldkogud: PMAN ja Kalandusnõukogu;

3-7 strateegiate juht- ja seirekomisjonid (PõKa, ÜPP, EMKVF jt);

8-13 PõKa rakendusmeetmetega seotud nõukojad (PõKa ptk 3.1-3.6 jt)+

14-16 teadus-arendus-innovatsiooni nõukojad (PõKa pt 3.7);

17-20 MeMi allasutuste kliendinõukojad.

C. Nõuandvate kogude liikmesorganisatsioonide 5 tüüpi:

a) äriühingute esindusühendused ja liikmed (u 57 MeMi 20-s kogus);

b) kogukonna- ja keskkonnaühendused (u 13);

c) teadus-haridusasutused (ülikoolid ja instituudid, u 14);

d) teised riigiasutused ja KOV-id (u 17);

e) MeM ja valitsemisala asutused (8, sh u 60 esindajat 20-s kogus).

Mõisted: nõuandvad kogud (tvs*)

Nõuandvad kogud (alalised või ajutised komisjonid, teadusnõukojad, komiteed, rakkerühmad jne) **annavad mittesiduvaid strateegilisi nõuandeid** poliitikate kujundamise, õigusloome ja ministeeriumi(de) juhtimise parendamiseks.

Nõuandev kogu koosneb tavaliselt kogenud ekspertidest, kes pakuvad uuenduslikke nõuandeid, teadmisi, arusaamist ja strat. mõtlemist poliitika(te) strateegilisest suunast, mõjudest, suunavad kvaliteedi parandamist, hindavad riigi programmide tõhusust, jms.

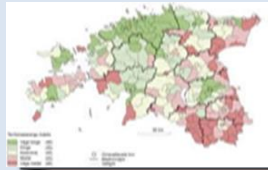
Nõuandva kogu loomise peamisi põhjusi on otsida oma valdkonna parimaid eksperte väljaspool ministeeriumi, et vahetada ettevõtjate, tarbijate, vabaihenduste, teadlaste ja valitsusasutuste esindajate ekspertteavet ja arvamusi ning kaasata sihtrühmade esindajaid neid mõjutavate poliitiliste otsuste kujundamisse vastastikust usaldust ja koostöö tulemuslikkust toetaval viisil.

* Üldmõiste e.k. tööversiooni allikad: OECD (2017) 'Policy Advisory Systems. Supporting Good Governance and Sound Public Decision Making...'; M.J.W Twist *et al* (2015) 'Strengthening (the institutional setting) of strategic advice...' jm (A.Kasemets)

Mõisted: kaasamise 1+3 komponenti

OECD kaasamise raamistiku täiendamine kaasamise kavandamise etapiga

1. Poliitika mõjualasse jäävate huvirühmade kaardistamine ja kaasamiskava koostamine (poliitika algatajate eeltöö riigi registrite, uuringute jm abil)

Kelle elu otsus mõjutab?
Kuidas mõjusid hinnata ja kodanikeühendusi kaasata?

2. Informeerimine

(riik → ühiskond/huvirühmad: poliitilise otsuse, õigusakti jm kavatsusest antakse selle mõjualas tegutsevatele kodanikele/ühendustele teada)

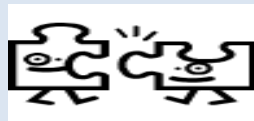

3. Konsulteerimine

(riik ↔ ühiskond/huvirühmad: konkreetsetelt huvirühmadelt küsitakse arvamusi ja ettepanekuid)

4. Osalus

(riik ↔ ühiskond/huvirühmad: õigus ja võimalus osaleda otsuste tegemise protsessides)

ALLIKAD: OECD 2001; Lepa *et al* 2004 (Praxis); Kasemets *et al* 2011 (Riigikogu Toimetised).

Tavaliselt mõeldakse kaasamise all 'osalemist otsustamises', *partnerlust*, ideaalis ka ühenduste *võimestamist* (õigused+ressursid), kuid ilma piisava sidus- ja sihtrühmade uuringu, informeerituse ja kodanikuhariduseta kaasamisüritused '*ei lenda*' => kaasamise *müra*, *stress*

vt ka "Kaasamine avalikus sektoris ja vabakonnas", U.Kübar, H.Hinsberg, EMSL 2014 // A.K. 2019

Tänu kaasamõtlemise eest!

Mõtleme koos edasi...

Lisainfo ja ettepanekud:

Maaeluministeeriumi koduleht: <https://www.agri.ee/et/kaasamine>

Aare Kasemets: aare.kasemets@agri.ee

tel. 56 48 98 69 /aare1skype